

EBRD uslovio kreditiranje mHE na Neretvici dodatnim analizama

19 February 2017

Projekat izgradnje 15 malih hidroelektrana (mHE) na rijeci Neretvici, opæina Konjic, zaustavljen je najmanje za još godinu dana. Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD), koja je potencijalni finansijer ovog projekta Elektroprivrede BiH (EPBiH), namjerava od marta poæeti sa vršenjem dodatnih analiza kako bi bio utvrðen taæn ekološki i socijalni efekt gradnje ovih hidroelektrana.

Ova banka trenutno angaæuje nezavisnu konsultantsku kuæu koja æe u narednih godinu dana obaviti dodatna potrebna istraæivanja i saèiniti analizu svih ekoloških i socioloških negativnih posljedica, a u cilju donošenja vlastite odluke o eventualnom kreditiranju projekta.

Osnovni cilj ovog istraæivanja jeste da se ponovo kritièki sagleda postojeæa projektna dokumentacija za izradu 15 malih HE na Neretvici. Dodatna istraæivanja biæe posebno usmjerena na postojeæu projektnu dokumentaciju iz domena procjene ekoloških uticaja koji su najzastupljeniji u ovakvim projektima. Ekološka dozvola koja je za sistem od 15 mHE na Neretvici ishodovana još 2011. g. od strane nadleænih (federalnog i kantonalnog) ministarstava, oèito nije zadovoljila èelnike banke. Stoga æe se obaviti detaljnija izrada studija uticaja na biljni i æivotinjski svijet. Indikativno je da se za ovaj projekat (15 kaskadnih mini HE na Neretvici), koji je glatko dobio ekološku dozvolu od domaæih institucija, trebaju provesti dodatna detaljna istraæivanja posebno u oblasti ekoloških uticaja. I ovaj, kao i razni drugi sluèajevi (npr: HE Ulog) pokazuju koliki je postojeæi jaz u ekološkim kriterijima koji se primjenjuju od strane evropskih institucija i domaæih institucija koje izdaju ekološke dozvole (prije svih Federalno Ministarstvo okoliša i turizma). Ovaj jaz još je i veæi kada uzmemo u obzir da ni Evropska banka nije najsjajniji primjer meðunarodne ustanove koja strogo poštiva evropske ekološke standarde na projektima koje kreditira, pogotovo u zemljama koje su van EU.

Iz prethodnog teksta vidljivo je da se ovakvi projekti i ekološke dozvole ne kreiraju prema kriterijima i direktivama EU, te da nije dovoljno imati usvojene „evropske“ zakone na papiru, veæ ih je potrebno i odgovorno provoditi. Ovakvi sluèajevi zorno pokazuju da se isti uglavnom ne provode adekvatno. Ukoliko se ovaj trend nastavi sredstva evropskih banaka (razvojnih ili komercijalnih) teško æe se plasirati u projekte domaæih energetskih kapaciteta, makar oni bili pod plaštom „obnovljivih“ izvora energije. Naprotiv, ukoliko se nastavi sa planiranjem energetskih projekata koji „maksimiziraju“ efekt proizvodnje na raèun zaštite okoline i lokalnog stanovništva, investitori æe se sve više okretati kineskim bankama koje ne daju puno paænje ekološkim aspektima gradnje. A ta vrsta kreditiranja, umjesto ekoloških standarda, donosi sa sobom sasvim druge poslovne standarde. Taænije reèeno, kineske banke uslovljavaju kreditiranje iskljuèivo angaæmanom kineskih firmi i primjenom kineske tehnologije i opreme (primjeri: TE Stanari, HE Ulog), tako da domaæa privreda sa ovakvim investicijama ne dobija ništa, èak naprotiv. Kada se obraèunaju eksterni troškovi negativnih posljedica po okolinu, a koji obièno nisu uopæe uraèunati u investicioni projekat, stvarni ili ukupni troškovi tog projekta mnogo su veæi. Meðutim, to dalje veæ nije stvar investitora nego, naæalost, lokalnog afektiranog stanovništva kojem se fakturišu sve pomenute eksternalije u vidu negativnih posljedica.